

KVPCН

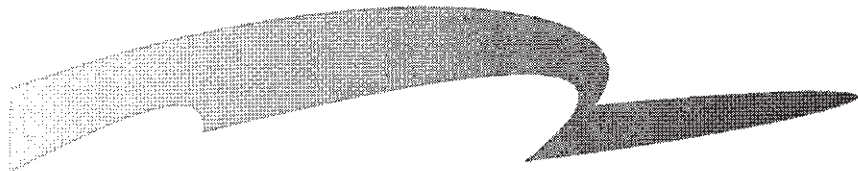
От: Valentina Hristakeva <vhristakeva@gip-global.org>
Изпратено: 27 септември 2016 г. 18:00
До: kvpch@parliament.bg
Относно: Становище законопроект за физическите лица и мерките за подкрепа
Прикачени файлове: Становище ГИП-София 28 09 2016.pdf

Уважаема комисия, приложено изпращам становище на ГИП-София по законопроекта за физическите лица и мерките за подкрепа .

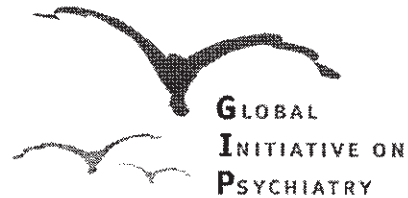
С уважение,
В. Христева

Valentina Hristakeva
Director
Global Initiative on Psychiatry-Sofia
1, Maliovitsa Str.
1000 Sofia, Bulgaria
T/ +359 2 987 7875, +359 2 4891277
F/ +359 2 980 9368
E/ vhristakeva@gip-global.org
www.gip-global.org

Global Initiative on Psychiatry (GIP) aims to promote humane, ethical and effective mental health care throughout the world.

PROMOTING MENTAL HEALTH AND HUMAN RIGHTS

DATE: 28/09/2016

OUR REF:1191/1000

YOUR REF:

До
г-н Красимир Велчев
Председател на Комисия по вероизповеданията и
правата на човека
Народно Събрание
Република България

СТАНОВИЩЕ

От Валентина Герганова Христакева, изпълнителен директор на Фондация „Глобална инициатива в психиатрията - София”

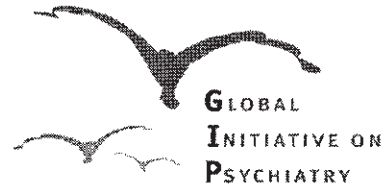
Уважаеми господин Велчев,

„Глобална инициатива в психиатрията – София” е организация, която повече от 16 години работи в България по посока въвеждане на хуманни и ефективни практики за хора с психично-здравни трудности. В портфолиото на организацията са включени редица пилотни за страната проекти, целящи гарантиране на равните права на хората с психични проблеми и въвеждане на механизми за ефективно прилагане на подкрепа и защита, в случай че тези права са нарушени.

След ратифицирането на Конвенцията за правата на хора с увреждания от Р България, правно и морално задължение на нашата държава е да промени законовата рамка за дееспособността на хората с увреждания, в съответствие с парадигмално новия подход към лицата с психични увреждания, залегнал в този международен правен акт.

Институтът на запрещението е атавистична мярка за закрила на лицата с психични увреждания, която макар в началото създадена с цел защита на техните интереси и права, днес отдавна е показала нефункционалната си, деформирана същност и се е превърнала в мярка за контрол, злоупотреба и накръняване правата, достойнствата и качеството на живот на хората с увреждания.

Патерналистично по своята същност, запрещението не само носи у себе си огромен риск от злоупотреба с иущественото, социално и здравословно състояние на хората с увреждания, но не позволява развитие на капацитета за самостоятелно справяне на хората с психични увреждания.

Запрещението поддържа митологизираните схващания за психичната болест – че тя се нуждае от постоянен контрол, че хората, страдащи от нея не могат да вземат самостоятелни решения и да носят последствията от тях, че са опасни за себе си и за околните, че са безотговорни към своето собствено съществуване и развитие.

Цялостната концепция, върху която е изградена мярката „запрещение“ почива на дискриминационни, стигматизиращи и догматични разсъждения, които съвременните науки за човека отхвърлят и опровергават.

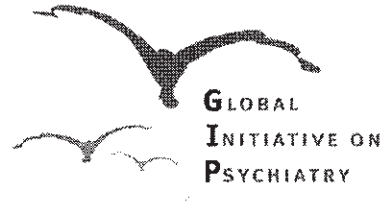
Няма как запрещението да функционира като форма на защита за хората с психични увреждания, по простата причина, че то е овластяване на един човек да поеме пълен контрол върху живота на друг, без да се отчита неговия капацитет, желаниа и взаимоотношения между тях, което при всички положения крие в себе си сериозни предпоставки от злоупотреба и нарушаване на човешките права.

България прие Конвенцията за защита правата на хората с увреждания през 2006 г., но успя да я ратифицира едва през 2012 г. Никой към този момент не може да каже колко хора с психични увреждания бяха поставени под запрещение през този период. Никой към този момент няма да поеме моралната отговорност за това, че тези хора живеят тотално обезвластени да вземат решения, които касаят техния личен живот. Лошото е, че дори след ратифицирането на Конвенцията, поставянето под запрещение продължава да се практикува. Няма да е алегорично, ако кажем, че има не малко случаи, в които поставянето под запрещение е равно на лишаване от свобода (*Делото „Станев срещу България“*).

Ето защо, предложеният законопроект за физическите лица и мерките за подкрепа вълнува най-вече с това, че поставя акцент върху капацитета за самостоятелно справяне на човека, върху неговия личен избор и правото му да има такъв. Предложените мерки са не само изключително хуманно и отчитащо правата изградени, но предлагат и един професионален, съвременен и отчитащ Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания механизъм за подкрепа.

Предложените мерки за подкрепа на лицата с психични разстройства са напълно реализиреми и гарантират участието на хората с психични увреждания в решения, които касаят тяхното битие. Законопроектът дава възможност за авторство на хората с психични увреждания над собственият им живот. Не на последно място законопроектът отразява съвременните тенденции в световен мащаб при работа с хора с психични разстройства, тъй като ясно изразява вярването, че заместването на волята и желанията не са път, който води към самостоятелен и автономен живот на засегнатите от психично страдание – цел, която смятам е обща за всички нас.

Законопроектът предлага радикална, концептуална промяна в начина, по който мислим и се отнасяме към правата на една уязвима група от населението. Ние дължим на тази уязвима група

възможност да се развива, което е абсолютно невъзможно, ако продължаваме да ѝ отнемаме основни човешки права. Ние дължим на тази уязвима група не обгрижване и заместване на решенията, а подкрепа за практикуване на умения за самостоятелно справяне с предизвикателствата на живота. Ние дължим на тази група не опекунство, а партньорство, не гражданска смърт, а обществено включване. Ние им дължим и то от години достойнство.

Вярвам, че законопроектът за физическите лица и мерките за подкрепа ще прекъсне порочния кръг на запрещението и ще даде възможност за огромен скок в културалното и морално развитие на цялото ни общество по посока на уязвимите обществени групи.

Фондация „Глобална инициатива в психиатрията – София“ изцяло подкрепя проекта на Закон за физическите лица и мерките за подкрепа.

С уважение:

Валентина Христан
Изпълнителен дир
Фондация „Глобална инициатива в психиатрията – София“